Parohia „*Înălţarea Domnului* ” Chişineu-Criş

I. Arhiepiscopia Aradului
I.1. Protopopiatul Arad
I.1.1. Parohia Chișineu-Criș I

A. ISTORICUL COMUNITĂŢII PAROHIALE. [PREZENTARE GENERALĂ A LOCALITĂŢII D.P.D.V. GEOGRAFIC, ISTORICO-DEMOGRAFIC, ARHEOLOGIC, CULTURAL, ECONOMIC, MONUMENTUL EROILOR] Parohia ortodoxă Chișineu-Criș I, având hramul ”Înălțarea Domnului” face parte din Protopopiatul Arad. În câmpia din extremitatea vestică a țării, pe albia râului Crișul Alb, se află orașul Chișineu-Criș, un vechi centru administrativ românesc. Așezat pe cursul inferior al Crișului Alb, orașul își trage indisolubil numele de la acest râu, care își are obârșia în zona Bradului. Orașul Chișineu-Criș se numără printre cele mai vechi așezări din vestul României, la o distanță de 42 km de municipiul Arad și 74 km de municipiul Oradea. Localitatea este cuprinsă între următoarele coordonate geografice: 46^0 $32^{'}$ $3^{''}$latitudinenordicăși 21^0 $38^{'}$ longitudine estică. Clima zonei este una temperat-continentală, cu ierni relativ blânde, veri secetoase, cu temperaturi moderate. Populația totală a orașului este de aproximativ 8000 locuitori, cu tot cu satul aparținător, Nădab.

B. ISTORICUL BISERICII PAROHIALE. [ISTORIA ZIDIRII EI] În anul 1739 se menționează existența în Chișineu-Criș a unei biserici de lemn cu hramul „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”. În anul 1774, credincioșii înaintează o cerere pentru a primi o aprobare să-și construiască o biserică nouă. Astfel, la 6 octombrie 1775 este înregistrată aprobarea din partea autorităților pentru construirea bisericii. În toamna anului 1775 începe construirea edificiului care va avea hramul „Înălțarea Domnului”. Preotul primei biserici a localității Chișineu-Criș s-a numit *Nicolae*.[ARHITECTURA. PLAN, DIMENSIUNI, MATERIALE DE CONSTRUCŢIE] Biserica este construită în stil neobaroc, în formă de navă, din cărămidă și acoperită cu tablă. Nu se cunoaște meșterul care a zidit biserica.[PICTURA] Pictura bisericii a fost realizată în anul 1950, de către pictorul bisericesc Cornel Cenan din Cluj, iar între anii 2000-2001 a fost restaurată de către profesorul Alexandru Munteanu din Chișineu-Criș.[OBIECTE VECHI DE CULT, MANUSCRISE ŞI CĂRŢI VECHI] Între obiectele vechi de cult, se mai păstrează chivotul de la vechea biserică de lemn.[ŞIRUL PREOŢILOR] **Preoți parohi:**Protopop Dr. Ioan Trăilescu (†1909), Preot Popenca Gavril 1904-1950, Protopop Marșeu Petru 1930-1948, Protopop Sfetcu Marin 1939-1952, Protopop Cuzman Dimitrie 1952-1975, Pr. Savulov Liviu 1975-2014 și Pr. Dumitru Daniel-Mirel 2014-.[CÂNTĂREŢI ŞI EPITROPI DE SEAMĂ] **Cântăreți:**Adoc Ilie, Veliciu Pavel, Făicuța Ioan, Cicar Anton, Cicar Ioan,Incicaș Ioan. **Epitropi:**Petrila Petru, Chifor Mihai, Ardelean Milentie, Mihuța Gheorghe, Telecan Ioan, Sava Ioan, Popa Gheorghe și Sighete Petru.

C. CIMITIRUL este comunal, nu parohial. Personlități înmormântate aici amintim pe memorandistul Mihai Veliciu(1846-1921) și pe protopopul Chișineului și profesor de Teologie Dr. Ioan Trăilescu.

D. ACTIVITĂŢI CULTURALE ŞI FILANTROPICE ÎN TRECUT În Chișineu-Criș a existat la început o Școală confesională. Clădirea școlii era așezată în vecinătatea bisericii, aceasta fiind dovada

concludentă că era organizată și funcționa sub egida Confesiunii Ortodoxe Române. În decursul timpului la Chișineu-Criș au existat patru coruri:Corul „Sfântul Gheorghe” – al plugarilor, înființat în 1927, dirijat de către învățătorul Gheorghe Ruja; Corul „Doina” – 1928(50 de bărbați). În 1929 acest cor bărbătesc se transformă în cor mixt, devenind „Reuniunea Corală Lyra”; Corul „Melodia”, condus de învățătorul Ioan Caba; Corala „Bunavestire”, 1991-2006, condus de domnul Mihai Barna, fost director al Casei de Cultură din Chișineu-Criș.

E. PROFILUL ACTUAL AL PAROHIEI În prezent parohia desfășoară diverse activități pastoral-misionare, cum ar fi organizarea anuală a hamului bisericii, seri duhovnicești, pelerinaje, festival de colinde „Răsăritul cel de Sus” și se pun bazele formării unui nou cor bisericesc.

F. DATELE DE CONTACT ALE PAROHIEI. [HRAM], [ADRESA], [OFICIUL PAROHIAL]

BIBLIOGRAFIE: Barna, Mihai, „Cultura și Arta în Câmpia Crișului Alb”, Editura Concordia 2006;Mătiuț, Stela, „De la Crisius la Chișineu-Criș – contribuții monografice”, Editura Mirador, Arad, 2012.